

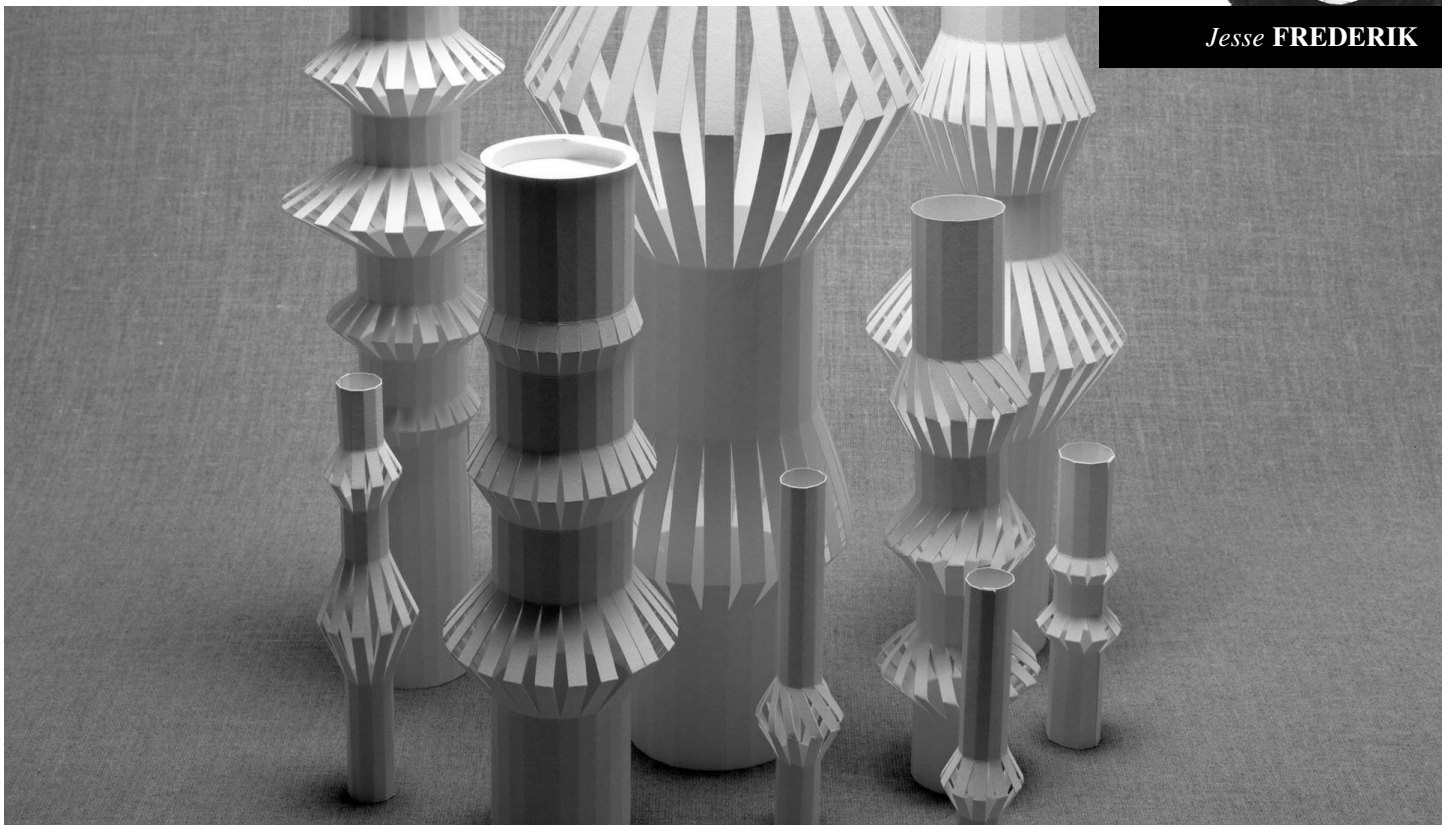
Joris Luyendijk, Diederik Samsom en Rick Grashoff zeiden het: de belastingontduiking die het Panamese advocatenkantoor Mossack Fonseca faciliteerde, mág gewoon. Terwijl de Panama Papers niet gaan over wat mag, maar over wat niet mag. Maar wel kan.

Het grootste misverstand over de Panama Papers: belasting ontduiken mag

Correspondent
Economie

Jesse **FREDERIK**

Ze is 93 jaar oud en een van de drukste mensen van Panama. Aida May Biggs is namelijk directeur van liefst 17.539 bedrijven. Van de scheepvaart tot het bankwezen, Biggs kan het allemaal.

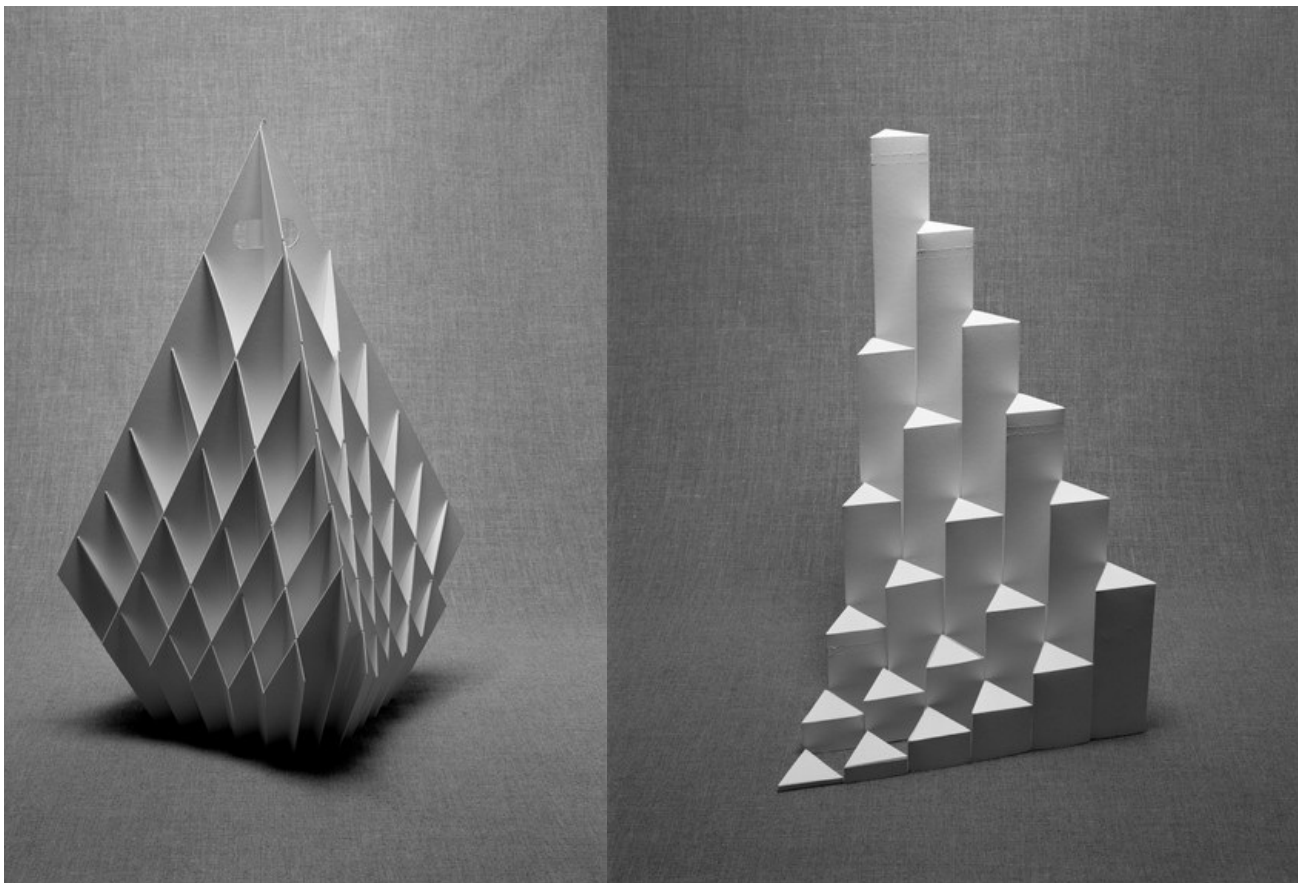
Hoe dat kan? Haar naam verschijnt op officiële documenten, terwijl ze zelf van niets weet. Bij 'Aida' stopt het geldspoor. Zo kwam niemand er ooit achter wie er achter die 17.539 bedrijven zat. Aida was een figurant in het Panamese belastingparadijs.

Tot de Panama Papers.

Voor wie het gemist heeft: de Panama Papers zijn de gelekte, vertrouwelijke documenten van het Panamese advocatenkantoor Mossack Fonseca. Ze omvatten veertig jaar aan klantendossiers, bedrijfsregistratiedocumenten, interne correspondentie - eigenlijk alles wat je in de administratie van een advocatenkantoor verwacht aan te treffen.

De 11,5 miljoen documenten zijn belangwekkend omdat Mossack Fonseca een marktleider was in het aanbieden van belastingmijdende constructies. 'Zo'n 95 procent van ons werk bestaat uit het verkopen van constructies om belastingen te ontlopen,' stelde een van de partners van het advocatenkantoor zelf.

Door de documenten - waarin Guatamaltekse drugsdealers, een Chileense activist, de IJslandse premier en een Argentijnse voetbalgrootheid langskomen - is de discussie over belastingparadijzen opnieuw opgelaaid.

Het misverstand in de huidige discussie

Al lijkt in die discussie een groot misverstand te bestaan: namelijk dat dit gewoon mag.

- 'Er is legaal te veel mogelijk,' aldus Rik Grashoff (GroenLinks) tegen de NOS.
- 'Het is legaal, maar het is ongewenst,' zei Diederik Samsom (PvdA) in *Pauw*.
- 'Panama mag, dus wat houdt ze [de bedrijven] tegen,' schreef Joris Luyendijk in *NRC Handelsblad*.

Samengevat: De Panamese advocaten waren niet 'immoreel' bezig (het bord zegt 100 kilometer per uur, jij gaat 150), aldus Luyendijk, maar 'amoreel' (ze vragen zich niet eens af of iets goed of slecht is).

Niet voor niets komen 28 belastingdiensten in Parijs bijeen om de Panama Papers te gebruiken om belastingontduikers op te sporen

Terwijl de Panama Papers zo ongeveer het slechtst denkbare voorbeeld zijn om dit onderscheid te maken. Het bord zegt namelijk duidelijk 100 kilometer per uur en de Panamese advocaten razen daar in hun Porsche Cayman met 250 kilometer per uur voorbij. Het gaat hier grotendeels over *belastingontduiking* (illegaal en immoreel), niet om *belastingontwijking* (legaal doch laakbaar).

Niet voor niets zei staatssecretaris van Financiën Eric Wiebes (VVD) dat er bij de Belastingdienst 'een kleine juichkreet' klonk toen de Panama Papers gepubliceerd werden. Niet voor niets komen 28 belastingdiensten in Parijs bijeen om de Panama Papers te gebruiken om belastingontduikers op te sporen. En niet voor niets deed de Panamese politie deze week een inval bij Mossack Fonseca.

Hoe richt je een anoniem bedrijf op

Allereerst, een korte cursus belasting ontduiken op zijn Panamees. Men neme:

- Een Zwitserse bankier
- Een Panamese advocaat
- Drie willekeurige voorbijgangers

Je laat de advocaat 'De Corrie S.A.' oprichten en benoemt een driekoppige directie bestaande uit de drie toevallige voorbijgangers. De Corrie is een bedrijf met aandelen 'aan toonder': dat zijn papieren aandelen die je simpelweg kan doorgeven om het bedrijf van eigenaar te laten veranderen zónder dat iemand dat registreert.

De advocaat stapt vervolgens naar de Zwitserse bankier om een bankrekening te openen in

naam van 'De Corrie S.A.' Vervolgens overhandigt de advocaat je de papieren aandelen.

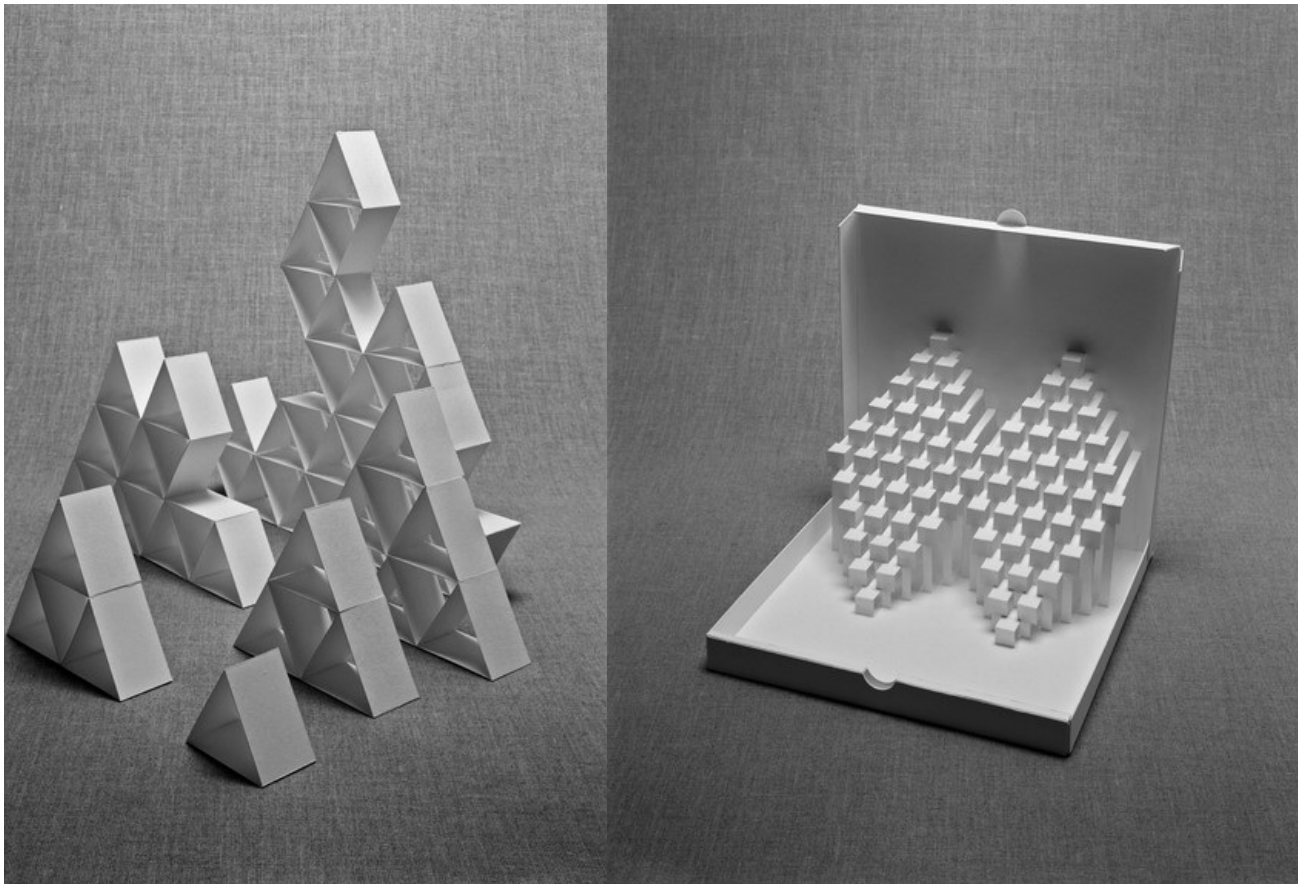
En voilà! Je hebt geld op een bankrekening op naam van een obscuur bedrijf, waarvan niemand weet wie de eigenaar is. Laat de Belastingdienst maar komen. Succes.

Dit was de corebusiness van Mossack Fonseca: het opzetten van anonieme bedrijven.

Soms wisten de advocaten zelf niet eens voor wie ze een bedrijf oprichtten. Mossack Fonseca wilde bijvoorbeeld best een stichting oprichten voor een klant die hij niet kende als er voor die 'speciale flexibele service (zonder al te veel due diligence)' maar extra betaald werd.

Het advocatenkantoor opende zelfs e-mailadressen met valse namen om de identiteit van zijn klanten te beschermen. Zo schrijven de advocaten op een gegeven moment e-mails aan 'Harry Potter' over obscure fiscale constructies. En ook met 'Winnie the Pooh' vinden gesprekken plaats.

Voor de goede orde, een anoniem bedrijf oprichten is op zichzelf niet strafbaar. Misschien ben je een politieke dissident en bang dat de overheid je geld afneemt, misschien wil je niet dat de media over je financiële handel en wandel komen te weten, dat kan. Maar een anoniem bedrijf oprichten kan ook gebruikt worden om geroofde kunst te kopen, vermogen te verbergen voor je toekomstige ex of belasting te ontduiken. En als je alleen met ene Winnie the Pooh aan het praten bent, weet je überhaupt niet voor wie de constructie bedoeld is.

En zo spande het advocatenkantoor met de banken samen

De Panama Papers laten bovendien zien hoe het advocatenkantoor met banken richtlijnen die belastingontduiking moesten voorkomen wist te torpederen. In 2005 kwam de Europese Unie eindelijk tot een akkoord met Zwitserland over belastingsamenwerking. 'Een zeer noodzakelijke stap in de strijd tegen belastingontduiking,' volgens toenmalig minister Joop Wijn (CDA, Economische Zaken).

Een tandarts uit Alkmaar die zijn geld in Zwitserland had gestald, kon voortaan kiezen: ik deel mijn rekening met de Nederlandse belastingdienst (en betaal het Nederlandse belastingtarief plus boetes) of de Zwitserse belastingdienst heft belasting op mijn rekening (en draagt een deel daarvan over aan de Nederlandse belastingdienst).

Twee niet bijzonder aantrekkelijke opties.

'Een zeer noodzakelijke stap in de strijd tegen belastingontduiking'

Maar Zwitserse bankiers en Panamese advocaten bleken slimmer dan politici. Want wilde je die Europese regelgeving ontlopen, dan opende je die Zwitserse bankrekening niet meer op eigen naam, maar op naam van een anoniem bedrijf.

Belastingonderzoeker Niels Johannesen liet zien hoe rond de invoering van de nieuwe regels het aantal Europese rekeninghouders in Zwitserland met ongeveer 30 tot 40 procent afnam. Terwijl het aantal rekeninghouders bij Zwitserse banken afkomstig uit Panama met maar liefst 128 procent toenam.

De Panama Papers geven de nodige *couleur locale* bij die cijfers. Uit de documenten blijkt dat Europese banken als UBS, Société Generale en HSBC belastingschuwe klanten naar het Panamese advocatenkantoor loodsten. Nooit eerder had het advocatenkantoor het zo druk als in 2005: duizenden anonieme bedrijven met aandelen aan toonder werden geopend.

Waar de Panama Papers wel over gaan

Nederlandse politici dreigen nu de verkeerde les te trekken uit de Panama Papers. 'Multinationals beroepen zich erop dat die belastingconstructies legaal zijn,' zei Kamerlid Ed Groot (PvdA) over de Panama Papers.

Dat is twee keer fout. De Panama Papers gaan niet over 'grote multinationals' die belastingregels in hun voordeel buigen (maar net niet breken). En ze gaan ook niet over

'legale belastingconstructies.'

De Panama Papers gaan over advocaten die 'flexibele services' aanbieden en niet hoeven te weten of hun klanten belastingontduikers, corrupte hoogwaardigheidsbekleders of terroristen zijn. Ze gaan over banken die expliciet lak hebben aan Europese richtlijnen en niet alleen de geest van de wet, maar de wet zelf negeren. En ze gaan over tienduizenden vermogende personen die er alles aan doen om zich niet aan hun belastingplicht te houden.

De Panama Papers gaan niet over wat mag, ze gaan juist over wat niet mag. Maar wel kan.

Meer over belastingontduiking:

de
Correspondent

Je las de pdf-versie van dit verhaal. Voor het volledige artikel met links, infocards, eventuele videos en ledenbijdragen, ga naar: <https://decorrespondent.nl/4332/Het-grootste-misverstand-over-de-Panama-Papers-belasting-ontduiken-mag/808902945180-44159a5a>

De Correspondent is een dagelijks, advertentievrij medium met als belangrijkste doelstelling om de wereld van meer context te voorzien. Door het nieuws in een breder perspectief of in een ander licht te plaatsen, willen wij het begrip 'actualiteit' herdefiniëren: niet om je aandacht te trekken, maar om je inzicht te bieden in hoe de wereld werkt.

decorrespondent.nl

Alle verhalen lezen? Dat kan voor €6 per maand op: decorrespondent.nl